

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Анотація. Досліджено сучасну систему державного управління охороною здоров'я, проблемні питання у правовому регулюванні управління медичною сферою, головні проблеми охорони здоров'я. Наведено пропозиції щодо можливого покращення управління сферою охорони здоров'я.

Аннотация. Изучены современная система государственного управления здравоохранением, проблемные вопросы в правовом регулировании управления медицинской сферой, главные проблемы здравоохранения. Приведены предложения относительно возможного улучшения управления медицинской сферой.

Annotation. The article examines the current system of state public health problems in legal regulation of medical sphere, the major public health problems. The suggestions for possible improvement of medical sphere are given.

Ключові слова: охорона здоров'я, населення, органи державного управління, нормативно-правове забезпечення, реформа.

Сьогодні ні у кого не викликає заперечень твердження, що здоров'я населення є одним із визначальних чинників розвитку економіки будь-якої країни, показником її благополуччя, індикатором результативності й ефективності соціальних реформ.

Питання державної політики щодо забезпечення якості та ефективності діяльності системи охорони здоров'я, досягнення справедливості й доступності у наданні медичної допомоги, поліпшення здоров'я населення були і залишаються надзвичайно актуальними для всіх без винятку країн світу, незалежно від їх політичного й економічного устрою та організації системи охорони здоров'я.

Мета роботи – проаналізувати особливості системи охорони здоров'я в Україні, окреслити основні її проблеми та визначити механізми їх вирішення.

На важливості наукового пошуку щодо різних складових державної політики України у сфері охорони здоров'я наголошують дослідники цієї проблеми, а саме М. Білинська, О. Біловол, С. Бугайцов, Ю. Вороненко, Ю. Гайдаєв, М. Голубчиков, Т. Грузєва, А. Зіменковський, Д. Карамішев, Б. Криштопа, В. Лехан, В. Лобас, В. Москаленко, Н. Ярош та ін.

Сфера охорони здоров'я в Україні вже досить тривалий час перебуває в кризовому стані. Це проявляється у зниженні показників фізичного та психічного здоров'я населення і негативними явищами у медичній демографії (зростанням рівня смертності на фоні зниження народжуваності та скорочення очікуваної тривалості життя); зумовлюється запущеними економічними проблемами, невідповідністю міжнародним нормам структури та якості харчування в державі та порушеннями в технології виробництва продуктів харчування, низьким матеріальним рівнем життя переважної більшості населення України, невеликою частиною національного валового продукту, що виділяється на охорону здоров'я, низьким рівнем діяльності санітарно-епідеміологічної служби, відсталістю медичних технологій у первинних ланках медичної допомоги, низькою якістю підготовки медичних кадрів та рівнем оплати їх праці.

Основними причинами затяжної системної кризи в Україні є: відсутність у вищого керівництва країни розуміння того ступеня загрози, що несе в собі демографічна криза; хронічне недофінансування сфери, неефективне та нерациональне використання бюджетних ресурсів, які виділяються на сферу охорони здоров'я; відсутність у суспільстві свідомого ставлення громадян до необхідності збереження та зміцнення здоров'я.

Проблеми, що накопичилися в суспільстві та системі охорони здоров'я, обґрунтовують збільшення фінансування та спрямування державної політики на покращення медичних показників нації.

Початковим етапом оптимізації вітчизняної сфери охорони здоров'я має бути впровадження державних заходів. Вони полягають у формуванні законодавчої бази щодо створення сучасної системи охорони здоров'я.

Наступним напрямом реорганізації системи охорони здоров'я є її соціально-економічна складова. Тут необхідно розробляти та впроваджувати в дію багатоканальні механізми фінансування сфери охорони здоров'я, які базуються на бюджетних, страхових та приватних джерелах, встановлення мінімального фінансування сфери охорони здоров'я у вигляді виділення коштів на одного жителя і створення економічних умов для виходу населення на платоспроможний рівень, який забезпечить нормальне функціонування страхової та приватної медицини [1].

Фінансування є одним із принципів реформування сфери охорони здоров'я, що передбачає рух коштів через систему охорони здоров'я. Основні функції фінансування полягають у зборі коштів з різних джерел і регіонів, їх об'єднанні та розподілі серед надавачів послуг. Сфера охорони здоров'я України фінансується із загальних податкових відрахувань у державний бюджет і охоплює всі верстви населення держави. Загальні засади бюджету нашої країни визначені Бюджетним кодексом, який приймається Верховною Радою України, видатки на фінансування сфери охорони здоров'я з якого становлять лише 2 – 3 %.

Ураховуючи те, що перед національною системою охорони здоров'я поставили дві дуже складні проблеми – катастрофічна нестача ресурсів та їх нерациональне використання – ефективне функціонування сфери охорони здоров'я можливе за умови впровадження інформаційно-аналітичної моделі формування та реалізації державної політики України у сфері охорони здоров'я. В основу моделі покладено створення нормативно-правової бази щодо законодавчого забезпечення системи охорони здоров'я на підставі комплексного аналізу рівня динаміки та зміни показників стану здоров'я населення, всебічного вивчення демографічної ситуації, належного ресурсного забезпечення, врахування регіональних особливостей, зарубіжного досвіду та думки громадських організацій.

У сучасну державну політику країни у сфері охорони здоров'я також має бути покладено розуміння того, що здоров'я людини – це соціально-економічна цінність, а скоординовані дії, направлені на покращення здоров'я нації, – це стратегічний пріоритет держави.

Для ефективної роботи системи охорони здоров'я необхідно: по-перше, провести реструктуризацію сфери та спрямувати фінансування на потреби пацієнта, а не на утримання галузі; по-друге, здійснити структурну перебудову системи охорони здоров'я з метою підвищення конкурентоспроможності сфери; по-третє, чітко виділити заклади охорони здоров'я первинного, вторинного та третинного рівнів, а також високотехнологічні спеціалізовані заклади охорони здоров'я; по-четверте, визначити джерела фінансування закладів охорони здоров'я всіх рівнів та розмежувати функції закладів охорони здоров'я різних рівнів; по-п'яте, розробити і впровадити в практику стандарти і протоколи надання медичної допомоги; по-шосте, надати закладам охорони здоров'я більшу самостійність у господарюванні, розмежувати функції замовника й надавача медичних послуг, увести конкурентну форму замовлення медичної допомоги та найму на роботу. Крім того, серед заходів щодо ефективної роботи системи охорони здоров'я слід виділити: приведення кількості спеціалістів відповідно до європейських та світових стандартів; створення медичних та немедичних громадських організацій; організація і широке впровадження заходів профілактичної медицини; прийняття закону про соціальне медичне страхування з чітким визначенням третьої сторони.

Обґрунтована розробка та практична реалізація державної політики України у сфері охорони здоров'я стануть можливими за умови перебудови системи організації надання медичної допомоги, яка заснована на єдиній правовій, соціально-економічній, технологічній, матеріально-технічній та інформаційній базі, що забезпечує доступність, якість та ефективність кваліфікованої допомоги населенню держави, яка об'єднує всі медичні ресурси спільним управлінням та визначеними механізмами фінансування, місією якої є реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я.

Отже, виконання низки заходів з використанням запропонованої інформаційно-аналітичної моделі дасть змогу у повному обсязі реалізувати державну політику України в галузі охорони здоров'я, досягти світових стандартів у рівнях фізичного, психічного і соціального благополуччя нашого суспільства.

Наук. керівн. Шумська Г. М.

Література. 1. Кризина Н. П. Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення України / Н. П. Кризина // Зб. наук. пр. НАДУ. – К., 2006. – Вип. 1. – С. 305–313. 2. Радиш Я. Проблеми державного управління охороною здоров'я України / Я. Радиш, В. Леха, С. Крюков // Вісник НАДУ. – 2004. – № 2. – С. 182–188. 3. Солоненко Н. Міжнародні тенденції державної політики та управління реформуванням у галузі охорони здоров'я / Н. Солоненко, І. Солоненко // Вісник УАДУ. – 2001. – № 1. – С. 187–194.